האשה שנתארמלה פרק שני כתובות יט.

מסורת הש"ס

א) כ"כ קנה. סנהדרין כט:, ב) סנהדרין עד., ג) שבת עח: כ"מ ז. עכ: כ"כ קנד. קפ., ד) [יבמות נא. כ"כ קלג.], ה) מפחים נא. לקמן פב. ניעין ט. כ"ק מ: [קדושין טו.], ו) [דבור זה שייך לעיל קודם לדבור אלא אנוסים וכו'], ז) [עדים מ"ז], ח) כפ"ח ליתא למי שהקדן שלו, ט) [וע"ע תוס' ע"ז ס: ד"ה ימלו], י) [ועיין תוס' לקמן כח. ד"ה קיום], כ) שיין לעי"כ.

תורה אור השלם

1. וְהִתְעַדֵּו אֵת חִשְׁאֲתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהֵשִׁיב אֶת אַשְׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחֻמִשָּׁתוֹ יֹסֵף עָלָיו וְנָתַן לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ: במדבר ה ז
2. אם אֶזְן בְּיִרְדְּ הַרְחִיקוּהוּ וְאֵל תֵּשְׁבוּ בְּאֹהֳלֶיךָ עוֹלָה: איוב יא יד

גליון הש"ס

גמ' אין לך דבר שקומד בפני עיקום נפש. עיין סוטה דף י ע"ב תוס' ד"ה נוח לו: תוס' ד"ה וכדרב הונא אמר רב וכו' וי"ל דהדא מכלל הבייתה. עיין כרמב"ן במלחמות פ"ב דסנה ד"ה ועוד כתב הרי"ף הא דאר"ג ד"ה: בא"ד דהדא מכלל הבייתה. סה"ג מגילה דף כט ע"ב כסורות דף לו ע"א:

מוסף רש"י

אא"כ נעשה בגדול. המוכר, דקי"ל (כ"ב קנ.) ולמטר מנכסי אבוי עד שיבא בן עשרים (סנהדרין כט:) לו: טיתן ומקבל ועדים סולם נגדולים וכבדים (רשב"ם ב"ב קנה.). מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו. מאחר שהלוה מודה שטר חוב שהוא עליו שטר אמת הוא, אין המלוה צריך לחזר אחר העדים המחומים בו ולהעיד על חתימתו ולקיימו (ב"מ עב.) לכיון דמודה שכתבו ולוה בו הרי הוא כאלו קיימוהו חוחמיו ובוכה כל זמן שמוליאו (שבת עח:). גנובא גנובי למה לך. לפטוס לכרוך (רשב"ם ב"ב קלג.). ונתן לאשר אשם לו. לאשר הלוהו לו לא נאמר, אלא לאשר אשם לו, לאשר הקדן שלו, כנ"ל (קה.) ממרינן אשם זה קדן (פסחים לא.) לאשר הקדן שלו, ולא כתיב לאשר נוטה כו (לקמן פב.).

תוספות רי"ד

אמר ר"ה א"ר מודה בשטר שכתבו א"צ לקיימו. פי' לוה שהודה שכתבו ועל פיו נחתמו העדים אין המלוה צריך לקיימו בעדים החתומים בו שכבר קיימו הלוה שהודה לו בו הוא כתבו והחתימו ואם טוען הלוה פרעתיך אינו נאמן שכבר השטר מקוים דכל שטר מקוים אין הלוה יכול לומר פרעתי דא"ל מלוה שטרך בידי מאי בעי ול"א בזה הפה שאסר הוא הפה שהתיר: א"ל ר"נ גנוכא גנובא למה לך פי' המודה מתנגב אתה לומר דבריך בלשון שלא נחלקו

עין משפט נר מצוה

בב א מי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ה טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף ג:
כג ב מי' פ"ה מהלכות יסודי התורה הלכה ח ג טוש"ע י"ד סימן קנו סעיף ח:
כד ג מי' פ"ד מהלכות מלוה ולוה הל' ה יג סמג עשין נד טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף ח וסימן פב סעיף ח:
כה ד מי' פ"ב שם הל' ה סמג שם טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף ח:
כו ה מי' שם הלכה ו וסמג שם טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף ח:

תוספות רי"ד (המשך)

אקנייתא ואם העדים נתנוהו למלוה ברצון הלוה שצוה להם ליתנו לו אע"פ שלא ראו הלוואה בעיני' כשר וכשר הוא שאם הלוה רוצה להאמין למלוה שילוהו מה יש לעדים לומר לא ניתן לו השטר עד שנראה הלוואה בעינינו (דשמא לא ילוך הוא בושת עלי' ומאמין בו ואומר להם תנו לו השטר והעדים יעברו ע"י שלא ליתן) וכמתני' הכי תנן ואין כותבין למלוה עד שיהא לוה עמו ולא קחני עד שיראו מתן מעות אלא עד שיהא הלוה עמו דכיון דלוה עמו אם רוצה שיתנוהו למלוה יתנו ואם לאו לא יתנו והאיך קרי לה עולה דלמא יהיב ליה בינו לבינו ואי לא יהיב ליה לעולם איהו הוא דאפסיד אנפשיה ושטר כשר הוא וגרוכה בו ממשעבדי אלא וראי שטר אמנה הוא שלא נעשה מתחלה ללוות בו אלא הלוה עשאו כדי להראות עצמו לעולם שאינו עשיר שהרי לוה מאחרים ומוסרו למלוה ומאמין בו שלא יתבענו כלום אלא שיראה לעולם כי הוא חייב לו ומחפה עליו שלא יראה עשיר מפני שהוא אוהבו ודומה הוא לשטר פסים שלא נעשה בתחלה בעבור הלוה אלא המלוה פיים את הלוה עשה לי שטר שאתה חייב לי כך וכך כדי שאראה עשיר ויתנו לי אשה והאמן באהבתי שלעולם לא אתבעך בו ולשניהם פתרון א' אלא זה שעושה המלוה כדי שיראה עשיר קורא שטר פסים שצריך לפיים את הלוה שיעשה עליו שט"ח כי הוא חייב לו ויאמין בו שלא יתבענו ומה שהלוה כותב על עצמו כדי שיראה עני קורא אמנה שא"צ לפיים את המלוה בזה ושטר אמנה כזה וראי הוא עולה שלא נעשה בשביל הלוואה ואין העדים רשאים לחתום בו אבל שטר הלוואה שנעשה כדי ללוות אין בו שום עולה כדפרי' ואמרינן דקאמר מאן א' לימא דקאמר לוה פשיטא פי' והלא עדים חתומים בו ופשיטא דיתקיים בחוחמיו כל כמיניה ואלא דקאמר מלוה תבא עליו ברכה ואלא דקאמרו עדים א' כתי' יוצא ממקום אחר פשיטא דלא מהימני ואי אין כתי' יוצא ממ"א אמאי לא מהימני פי' הואיבה הפה שאסר הוא הפה שהתיר ומינו דאי בעי אמרי לא חתמנו והשתא דאמרו חתמנו וכך היה ליהמנו א"ר לעולם דקאמר לוה וכדר"ה א"ר פ'

חזקה אין העדים [ח]חותמין על השטר אא"כ נעשה בגדול אלא אנוסין מ"ט אמר רב חסדא קסבר ר"מ עדים שאמרו להם חתמו שקר ואל תהרגו יהרגו ואל יחתמו שקר אמר ליה רבא השתא אילו אתו לקמן לאמלוכי אמרינן להו זילו חתומו ולא תתקטלון [ט]דאמר מר [י]אין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש אלא עבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכות דמים בלבד השתא דחתמו אמרינן להו אמאי חתמיתו אלא טעמא דר"מ כדרב הונא אמר רב דא"ר הונא אמר רב [כ]מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו גופא אמר רב הונא אמר רב מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו א"ל רב נחמן [כא]גנובא גנובי למה לך אי סבירא לך כר"מ אימא הלכה כר"מ אמר ליה ומר היכי סבירא ליה אמר ליה כי אתו לקמן לדינא אמרינן להו [כב]זילו קיימו שטרייכו וחתומו לדינא א"ר יהודה אמר רב האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן דקאמר מאן אילימא דקאמר לוה פשיטא כל כמיניה ואלא דקאמר מלוה תבוא עליו ברכה אלא דקאמרי עדים אי דכתב ידם יוצא ממקום אחר פשיטא דלא מהימני ואי דאין כתב ידם יוצא ממקום אחר אמאי לא מהימני (סימן בא"ש) אמר רבא לעולם דקאמר לוה וכדרב הונא דא"ר הונא אמר רב מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו אביי אמר לעולם דאמר מלוה [כג]וכגון שחב לאחרים וכדרבי נתן [כד]דתניא רבי נתן אומר [ה]מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה תלמוד לומר [ו]ונתן לאשר אשם לו רב אשי אמר לעולם דקאמרי עדים ודאין כתב ידם יוצא ממקום אחר ודקאמרת אמאי לא מהימני כדרב כהנא דא"ר כהנא אסור לו לאדם שישהה שטר אמנה בתוך ביתו משום שנאמר [ז]אל תשכן באהליך עולה ואמר

חזקה אין כו'. הכא משמע דלא אמרינן מגו במקום חזקה ולרבנן אמרינן וע"ע דבעיא היא בפרק קמא דב"ב (דף ה: ושם) ולא אפשיטא גבי תבע אחר זמנו ואמר ליה פרעתיך תוך זמני: **דאמר** מר אין לך דבר כו'. פירוש אפי' מאן דאמר לא אמרינן מגו דאמר לא אמר הכא דרבא גופיה קסבר דאפילו בהני אינו חייב למסור עצמו בגיעגע (במס' ע"ז בפרק ר' ישמעאל (דף נד. ושם) ואין חילוק בין הנך לשאר ובפרהסיא בכולהו לר"ה ולא יעבור"ם): **טעמא** דר"מ בדרב הונא כו'. פירש רבינו תם דמייר פלוגתייהו בשמודה לוה שכתבו והיינו טעמא דר"מ דאין נאמנין דהואיל ולוה קיימו לא בריכי תו לעדים ולא אפומייהו מקיים שטרא ורבנן סברי צריך לקיימו ושקיל לר"י דא"כ ליפלגו בלא עדים בלוה גופי' הואיל ונעמייהו תלי בלוה ועוד דבפרק מי שמת (נ"ג דף קנד: ושם) משמע דלא פליגי בלוה דקאמר רבי יוחנן שאני אומר מודה בשטר שכתבו א"ל נקיימו לך מעכלא פליגי אין נאמנים לפוסלו כו' אמר ליה אי תליגי אין עדים לאחרוני שטרא איכו כל כמינה ועוד דהוה ליה למימר בדרב הונא קמיפלגי ונראה לר"ת ולר"י דה"פ שעמא דר"מ כדרב הונא דכמו שאומר רב הונא דלא אמרינן מגו לפסול השטר בלוה ה"נ אומר ר"מ בעדים דאע"ג דאינמי לא בקיימו: **מודה בשטר שכתבו א"צ לקיימו.**

וא"ת ומ"ט לא מהימן במגו דאי בעי אמר מזויף וי"ל דשמא יראה לוה לומר מזויף פן יכחישוהו וליכא מגו ופירש הקונטי' במקום אחר דטעמא משום דדבר תורה א"ל קיום דעדים המחומים על השטר נעשה כמי שמקבלה עדותן בב"ד ורבנן הוא דאלרכוהו קיום כי טעין מזויף הוא אבל בשאר טענות כגון פרוע הוא לא אלרכוהו קיום וכן נראה לר"י אבל אין לפרש דלא מהימן במגו לומר פרוע הוא משום דאי פרעיה שטרא בידיה מאי בעי דהא כי טעין נמי אמנה הוא משקיען בסמוך אמילתיה דרב דלא מהימן והתם לא שייך האי טעמא: **אי סבירא לך כר"מ כו'.** וא"ת ודלמא משום הכי לא קאמר הלכה כר"מ משום דאיכא כפ' מי שמת (ב"ב קנד: ושם) דמפיק דר"מ לרבנן ויש לומר דהוה מצי למימר דהלכה כרשב"ג דאית ליה בהדיא בפ"ק דב"מ (דף ז.) דמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו:

אימא הלכה כרבי מאיר. תימה דאפילו כרבנן נמי מצי סבר ושאני עדים דאלימי לאחרוני שטרא דהכי אית ליה לרבי יוחנן ויש לומר דרב נחמן אין נראה לו לחלק ואם תאמר ודלמא רב הונא מיירי במודעא ואמנה דאפילו רב נחמן מודה לקמן ויש לומר דרב הונא סתם קאמר לוה ומפ"ל דלא כרבנן דאמרי **לעולם** דקאמר לוה וכדרב הונא כו'. ואם תאמר ואמאי לא קאמר הונא דלעולם דקאמרי עדים וכדרב לי [ט]וי"ל [י]דחדא מכלל תבירתה אמרה: **וכגון** שחב **לאחרים.** וא"ת ולהימניה כמגו דאי בעי מחיל ליה דהא המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול (לקמן דף פה:) ויש לומר דלאו מגו הוא דשמא אין דעתו למחול ולהפסיד חובו דעכשיו שאומר אמנה הוא לא מפסיד מידי כיון שאין לוה נזקן אע"ג דבפ"ק דב"מ (דף כ. ושם) אמרינן מגו הא"ג גבי מצא שובר בזמן שהשה יחזיר לבעל דקאמר ר"מ אית לה לדשמואל שמא התם סמכינן אמגו כל דהו משום דאיכא שובר דמוכח ואם נאמר דמכירת שטר חוב אינו אלא מדרבנן הוה אמי שפיר דמצינן למימר דווקא מוכר שטר חוב דהוי מדרבנן יכול למחול אבל בטשה בחבירו כו' דחייב לו מן התורה אינו יכול למחול וכן משמע בפרק מי שמת (נ"ג דף קמז: ושם) דקאמר ומודה שמואל דאם נתנו במתנת ר"מ שאינו יכול למחול ומסיק מתנת ר"מ דאורייתא ואינו יכול למחול דאי ס"ד מדרבנן אמאי אינו יכול למחול משמע דבמידי דאורייתא אינו יכול למחול ויש לדחות דהתם ודאי אי מתנת שכיב מרע דאורייתא אין היורש יכול למחול דמאי אולמיה האי דאורייתא מהאי דאורייתא ועוד יש לבאיה בחבירו ומכירו בחבירו אינו יכול למחול דאמרי' בסוף האשה שנפלו (לקמן פפ:) הרי שהיה טשה בחבירו מנה ומת והניח שומרת יבם לא יאמר הואיל ואני יורש המזקתי אלא מוליאין מידו ולוקח בהן קרקעות והוא אוכל פירות ומוקמי' לה כר' נתן דהא הוי כמו טשה בחבירו מנה ומכירו בחבירו דכל אשר לבעלה משועבד לה לכתובתה ואי יכול למחול אמאי יקח בהן קרקע ימחול לעצמו שהוא יורש ויכול למחול ויש לדחות דאפילו אם אינו יכול להפקיע זכותה [וי"מ דדוקא במוכר שט"ח יכול למחול אבל בטשה בחבירו שקדם חובו לחוב של מכירו אינו יכול למחול ושומרת יבם נמי קדם שטר חובה לחוב בעלה] וא"ת אכתי נהימניה כמגו דאי בעי קלתיה דלאמרינן בסוף זה בורר (סנהדרין דף לא:) ויש לומר דהכא אתחזק כבי דינא דאמרינן התם כיון דאתחזק כבי דינא אי בעי קלתיה לא אמרינן אי נמי הכא מיירי כשהשטר הוא ביד שלש: **מנין** לנושה בחבירו כו'. משמע דהלכה כר' נתן וכגיטין (דף ז.) פירשנוה: [כ]**אעולה** [כא]לא חתמי. והא דכותבין שטר לוה אע"פ שאין מלוה עמו הייטו לאומרו לוה ולא למלוה:

כלומר ור"י נמי אשמעינן הכי דלוה שאומר כתבתיו ופסרתיו לו אבל שטר אמנה הוא א"צ המלוה לחזור ולהביא עדים להעיד על התחימה שאין נאמן לוה לפוסלו דלא עביד אינש דכתב ומסר בלא הלואה דאר"ה א"ר מודה בשטר שכתבו אצ"ל פ' וליתא לדרבא דאיהו מחרץ מילתא דרב אליבא דידיה דר"ה משמיה דרב קאמר ליה ובכר ר"נ פליג עלייה ואקי' מילתא כר"מ ולא כרבנן למימר דלית הלי' כוותיה: אביי אמר לעולם דקאמר מלוה וכגון שחב לאחרים וכדר"נ דתניא ר"נ אומר מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו לחבירו מנין שמוציאים מזה ונותנים לזה שנאמר ונתן לאשר אשם לו וק"ל כיון דאמרי' המוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו מחול יהיה נאמן לומר שטר אמנה ע"י מינו דמה לו לשקר איבעי למיפטרי הלוה מיד הנושים כו הוה מחיל ליה השתא דאמר שטר אמנה הוא יהיה נאמן דהכי אמרי' בשנים אוחזין ת"ר מצא שובר פי' שכתבה אשה לבעלה התקבלתי כתובתי ונעדה תחתיו בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל אין האשה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה ודייקינן עלה בזמן שהאשה מודה מיהת יחזיר לבעלה ואמאי ניחוש דלמא כתבה ליה בניסן ולא נתנה עד תשרי והוא לא פרע עד תשרי ואולא היא בעודה תחתיו בין ניסן לתשרי וחבנה לכתובתה לאחר בטובה הנאה מניסן ועד תשרי פי' בזול לפי שניתן מעותיו בספק שאם תמות היא ראשונה בעלה ומפסיד לוקח שלקחה ואם ימות הבעל או יגרשנה יהיה הלוקח במקומה לגבות כתובתה ושוב אין לבעלה לפרוע כתובתה אלא לוקח ושובר שנכתב בשמה אינה כלום ומפיק ליה לשובר דכתב בניסן ואתי למיטרף לקוחות שהוא כדין פי' שהשובר קודם לשטרו של לוקח ויחזיר הבעל בקרקע המיוחד לכתובתה ומהדרי' א"ר ש"מ איתא לדשמואל דאמר המוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו מחול פי' ש"מ מדלא חיישינן להכי דא"נ הוה הכי שפיר זכה בעל השובר שנכתב בשמה הלכך אם

בב א מי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ה טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף ג:
כג ב מי' פ"ה מהלכות יסודי התורה הלכה ח ג טוש"ע י"ד סימן קנו סעיף ח:
כד ג מי' פ"ד מהל' מלוה ולוה הל' ה יג סמג עשין נד טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף ח וסימן פב סעיף ח:
כה ד מי' פ"ב שם הל' ה סמג שם טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף ח:
כו ה מי' שם הלכה ו וסמג שם טוש"ע מ"מ סימן מו סעיף ח:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com